Emro Science and Education
International open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz

OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 2 No. 2 (2026) · “Milliy statistika tizimida yangi bosqich: barqaror rivojlanish maqsadlari, xalqar... DOI: 10.5281/zenodo.24320369

“MILLIY STATISTIKA TIZIMIDA YANGI BOSQICH: BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARI, XALQARO STANDARTLAR VA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR”

ISHLAB CHIQARISH KORXONALARIDA LOGISTIKA AXBOROT TIZIMLARINI JORIY ETISH VA OPTIMALLASHTIRISH MEXANIZMLARI

MAMATOV SHOHRUHBEK MUHAMMADJON O‘G‘LI
Andijon qishloq xo‘jaligi va agrotexnologiyalar institute tayanch doktoranti
e-mail: mailto:sham95028@gmail.com
Telefon nomer: 99 100 60 25

Annotatsiya

Ushbu ishda ishlab chiqarish korxonalarida logistika axborot tizimlarini joriy etish va ularni optimallashtirish mexanizmlari o‘rganilgan. Zamonaviy raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalarda logistika jarayonlarini avtomatlashtirish va axborot tizimlarini integratsiya qilish ishlab chiqarish samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqotda tizimli tahlil, qiyosiy tahlil hamda modellashtirish usullaridan foydalanilgan holda logistika axborot tizimlarining korxona boshqaruv jarayonlariga ta’siri o‘rganildi. Natijada ushbu tizimlarni joriy etish axborot almashinuvi tezligini oshirishi, zaxiralarni samarali boshqarishga xizmat qilishi va qaror qabul qilish jarayonini optimallashtirishi aniqlandi.

Shuningdek, ishlab chiqarish korxonalarida logistika axborot tizimlarini bosqichma-bosqich joriy etish modeli ishlab chiqildi. Ushbu model korxona faoliyatini raqamlashtirish va boshqaruv tizimlarini takomillashtirishga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: logistika, axborot tizimlari, ishlab chiqarish korxonalari, raqamli iqtisodiyot, optimallashtirish, boshqaruv, avtomatlashtirish.

KIRISH

Zamonaviy iqtisodiy sharoitda ishlab chiqarish korxonalarining samarali faoliyati ularning boshqaruv tizimlari va axborot texnologiyalaridan foydalanish darajasiga bevosita bog‘liqdir. Raqamli transformatsiya jarayonlari korxonalarda logistika jarayonlarini avtomatlashtirish va integratsiyalashni talab etmoqda. Bugungi kunda ishlab chiqarish korxonalarida resurslardan samarali foydalanish, xarajatlarni kamaytirish va mahsulot yetkazib berish zanjirini optimallashtirish dolzarb masalalardan biridir. Ushbu jarayonlarda logistika axborot tizimlari muhim rol o‘ynaydi.

Tadqiqotning dolzarbligi shundan iboratki, ko‘plab korxonalarda logistika jarayonlari hali ham an’anaviy usullar asosida boshqarilmoqda, bu esa samaradorlikning pasayishiga olib kelmoqda.

Tadqiqot maqsadi — ishlab chiqarish korxonalarida logistika axborot tizimlarini joriy etish va optimallashtirish mexanizmlarini ishlab chiqish.

Published: 05.06.2026

Cite this article: Mamatov Shohruhbek Muhammadjon o‘g‘li (2026). Ishlab chiqarish korxonalarida logistika axborot tizimlarini joriy etish va optimallashtirish mexanizmlari. Emro Science and Education, 2(2). https://doi.org/10.5281/zenodo.24320369

© 2026 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

ASOSIY QISM

1. Logistika axborot tizimlarining nazariy asoslari

Logistika axborot tizimlari ishlab chiqarish va ta’minot zanjirida axborot oqimlarini yig‘ish, qayta ishlash, saqlash va uzatishni ta’minlovchi kompleks texnologik va dasturiy vositalar majmuasidir. Ushbu tizimlar korxonalarda moddiy va axborot oqimlarini muvofiqlashtirish, resurslardan samarali foydalanish hamda boshqaruv qarorlarini tezkor qabul qilishga xizmat qiladi.

Zamonaviy logistika axborot tizimlari ERP (Enterprise Resource Planning), WMS (Warehouse Management System), TMS (Transportation Management System) kabi integratsiyalashgan platformalarni o‘z ichiga oladi. Ushbu tizimlar ishlab chiqarish jarayonlarining barcha bosqichlarini yagona axborot maydonida boshqarish imkonini beradi.

2. Ishlab chiqarish korxonalarida logistika jarayonlarining tahlili

Ishlab chiqarish korxonalarida logistika jarayonlari xomashyo ta’minoti, ishlab chiqarish jarayoni, omborxona boshqaruvi hamda tayyor mahsulotni yetkazib berish bosqichlarini o‘z ichiga oladi. An’anaviy boshqaruv tizimlarida ushbu jarayonlar ko‘pincha alohida-alohida boshqariladi, bu esa axborot uzilishlari va resurslar yo‘qotilishiga olib keladi.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, ko‘plab korxonalarda logistika jarayonlarida:

- axborot almashinuvi sekin;
- zaxiralarni boshqarishda aniqlik past;
- qaror qabul qilish jarayoni kechikadi.

Bu muammolarni bartaraf etishda logistika axborot tizimlarining joriy etilishi muhim ahamiyatga ega.

3. Logistika axborot tizimlarini joriy etish mexanizmlari

Logistika axborot tizimlarini joriy etish bir necha bosqichda amalga oshiriladi:

1. **Tahlil bosqichi** – korxonaning mavjud logistika jarayonlari va muammolari o‘rganiladi.
2. **Loyihalash bosqichi** – mos axborot tizimi modeli tanlanadi (ERP, WMS va boshqalar).
3. **Integratsiya bosqichi** – tizim ishlab chiqarish, omborxona va ta’minot bo‘limlari bilan bog‘lanadi.
4. **Sinov bosqichi** – tizim ishlashi real sharoitda tekshiriladi.
5. **Amaliy joriy etish bosqichi** – tizim to‘liq ishga tushiriladi.

Ushbu bosqichlar korxona faoliyatining uzluksizligini ta’minlagan holda amalga oshiriladi.

4. Logistika axborot tizimlarini optimallashtirish yo‘nalishlari

Logistika axborot tizimlarini optimallashtirish quyidagi yo‘nalishlarda amalga oshiriladi:

- axborot oqimlarini avtomatlashtirish;
- sun’iy intellekt va big data texnologiyalaridan foydalanish;
- real vaqt rejimida monitoring tizimini joriy etish;
- zaxiralarni boshqarish algoritmlarini takomillashtirish;
- korxona bo‘limlari o‘rtasida integratsiyani kuchaytirish.

Optimallashtirish natijasida ishlab chiqarish xarajatlari kamayadi, logistika jarayonlarining tezligi va aniqligi oshadi.

5. Logistika axborot tizimlarining iqtisodiy samaradorligi

Tadqiqotlar natijasida aniqlanishicha, logistika axborot tizimlarini joriy etish korxona iqtisodiy samaradorligiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Xususan:

- ombor xarajatlari kamayadi;
- transport xarajatlari optimallashtiriladi;
- ishlab chiqarish uzluksizligi ta’minlanadi;
- qaror qabul qilish tezlashadi.

Bu esa korxonaning raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshiradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, ishlab chiqarish korxonalarida logistika axborot tizimlarini joriy etish va ularni optimallashtirish zamonaviy raqamli iqtisodiyot sharoitida korxona faoliyatining samaradorligini oshirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Ushbu tizimlar ishlab chiqarish, ta’minot, omborxona va mahsulot yetkazib berish jarayonlarini yagona integratsiyalashgan axborot muhiti orqali boshqarish imkonini beradi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, logistika axborot tizimlaridan foydalanish axborot almashinuvi tezligini sezilarli darajada oshiradi, qaror qabul qilish jarayonini tezlashtiradi hamda inson omiliga bog‘liq xatoliklarni kamaytiradi. Shu bilan birga, zaxiralarni boshqarish samaradorligi oshadi, ortiqcha xarajatlar qisqaradi va ishlab chiqarish jarayonlarining uzluksizligi ta’minlanadi.

Shuningdek, tizimlarni bosqichma-bosqich joriy etish va zamonaviy texnologiyalar (ERP, WMS, TMS hamda ma’lumotlar tahlili vositalari)dan foydalanish korxonalarning raqamli transformatsiyasini jadallashtiradi. Bu esa korxonaning ichki boshqaruv tizimini takomillashtirish bilan birga, uning tashqi bozordagi raqobatbardoshligini ham oshiradi.

Umuman olganda, logistika axborot tizimlarini ishlab chiqarish korxonalariga joriy etish nafaqat texnologik yangilik, balki strategik boshqaruvning muhim elementi sifatida qaralishi lozim. Kelgusida ushbu yo‘nalishda sun’iy intellekt, katta ma’lumotlar (Big Data) va avtomatlashtirilgan tahlil tizimlarini keng joriy etish orqali yanada yuqori samaradorlikka erishish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Christopher M. *Logistics & Supply Chain Management*. Pearson Education Limited, 2022.
2. Waters D. *Global Logistics: New Directions in Supply Chain Management*. Kogan Page, 2020.
3. Turban E., Volonino L. *Information Technology for Management*. Wiley, 2021.
4. Ivanov D. *Supply Chain Risk Analytics*. Springer, 2021.
5. Chopra S., Meindl P. *Supply Chain Management: Strategy, Planning, and Operation*. Pearson, 2022.
6. Bowersox D. J., Closs D. J. *Logistical Management: The Integrated Supply Chain Process*. McGraw-Hill, 2019.
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti farmonlari va qarorlari: raqamli iqtisodiyot va axborot texnologiyalarini rivojlantirishga oid hujjatlar.
8. O‘zbekiston Respublikasi Statistika qo‘mitasi ma’lumotlari.
9. Laudon K. C., Laudon J. P. *Management Information Systems*. Pearson, 2021.
10. Иванов Д. А. *Цифровая логистика и управление цепями поставок*. Москва: Юрайт, 2020.

IQTISODIY STATISTIKA KAFEDRASI — Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti